

УДК 378.1

О.П. Ткаченко, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ БІЗНЕС-ДИСЦИПЛІН: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Найбільш актуальним та важливим для сучасних закладів вищої освіти завданням є розробка та реалізація навчальних програм, що відповідають зростаючим вимогам ринку до їхньої здатності розвивати компетенції здобувачів. Підготовка та розвиток нового покоління керівників-лідерів, здатних керувати організаціями в умовах динамічного зовнішнього середовища потребує визначення які саме знання, вміння та навички необхідні сучасним керівникам і постійного оновлення та уточнення методологічних підходів, що забезпечують процес формування виявлених компетенцій [1].

Підготовка фахівців з управління бізнесом в умовах європейської інтеграції вимагає розробки та впровадження нових, інноваційних методів та практик викладання. Вони повинні поєднувати останні досягнення науки управління, нові знання, вміння, навички, провідний практичний досвід, які необхідні для майбутньої професійної діяльності.

Відомо, що підготовці фахівців з управління у країнах Європейського Союзу постійно приділяють велику увагу. Розробка та впровадження інновацій в освіту є запорукою сталого економічного розвитку та успіху країн Європейського Союзу та є основою національних пріоритетів.

Європейські заклади вищої освіти використовують різноманітні методологічні підходи до навчання, що дозволяють підготувати здобувачів до професійної кар'єри [2]. Так, SDA Bocconi School of Management (Італія) [3] є однією з найкращих бізнес-шкіл в Європі та входить до п'ятірки світового рейтингу застосовує наступні методи ефективного викладання фінансів, менеджменту, економіки тощо.

1. Пряме навчання:

– лекції – не вимагають активної участі або незалежної роботи здобувачів, але залишається незамінним методом навчання, який дозволяє швидко і ясно донести інформацію за темою, що вивчається. Як особливість, слід зазначити, що на управлінських програмах лекцій дуже мало, вони використовуються лише для того, щоб заповнити прогалини у знаннях і поділитися ключовими моментами;

– дистанційні лекції – виступають невід’ємним елементом сучасного бізнес-навчання у Європі. Онлайн-лекції, як і звичайні, дозволяють ефективно передати знання здобувачам через застосування технічних пристроїв. Особливістю дистанційних лекцій є те, що вони записуються заздалегідь і доступні для перегляду в будь-який час або проводяться за зразком прямих ефірів. Перегляд здобувачами лекцій в режимі онлайн дозволяє взаємодіяти з лектором та іншими слухачами. Важливо зазначити, що рівень інтерактивності залежить від інформаційних технологій, які використовуються під час лекції;

– навчальні кейси – активно використовуються ситуації щодо бізнес-проблем, які можуть мати місце в організаціях різних сфер діяльності. Вони стимулюють обговорення здобувачами щодо застосування певних методів з метою пошуку та обґрунтування оптимальних управлінських рішень та сприяють застосуванню отриманих знань до сценаріїв реальних бізнес-процесів. Кейси можуть мати відношення до минулого досвіду учасників або, навпаки, не стосуються їхньої спеціалізації;

– відгуки – виступають важливим ефективним методом у вивченні бізнес-дисциплін, зокрема з тем, що не завжди відкрито обговорюються. Вони включають приклади або реальні бізнес-ситуації як негативні, так і позитивні. Вони представляються фахівцями, які безпосередню приймали участь у подіях, що описуються. Основною метою відгуків є – запропонувати здобувачам приклади того, як можна вирішити конкретні завдання, вони не призначені для передачі знань і не доводять, як саме діяти в конкретних ситуаціях, але надають уявлення та напрямок для розвитку власних рішень.

2. Експериментальне навчання:

– моделювання – моделювання сценаріїв та проблемних завдань дозволяє здобувачам перевірити власні здібності до пошуку бізнес-рішень. Вони діють в межах запропонованого складного сценарію, але не ризикують у разі помилки. Моделювання може ґрунтуватися на технологіях з використанням інтерактивних та ігрових методів для командної роботи чи конкуренції, або на паперовій основі для індивідуальної роботи;

– рольові ігри – є одним з важливих методологічних підходів бізнес-освіти у Європі. В рольовій грі задіяно від двох осіб для спільної імітації складного сценарію: здобувачі обирають і відіграють різні ролі, так вони намагаються вирішити проблемні ситуації, використовуючи знання та навички набуті раніше. Рольові ігри дозволяють експериментувати та отримати досвід, який може знадобитися у

майбутній роботі, у безпечному середовищі. В цілому метод сприяє відпрацюванню навичок вирішення проблемних ситуацій;

– лабораторії – дозволяють здобувачам створити різні ситуації та знайти рішення за підтримки викладачів.

3. Польове навчання:

– польові проекти – залучення здобувачів до роботи над індивідуальними проектами їхньої власної справи. Це допомагає зрозуміти, як застосувати на робочому місці знання та навички, що вони отримали під час навчання, а також для оцінки та подолання існуючих обмежень;

– навчальні кейси, засновані на особистому досвіді (персональні кейси) – дозволяють здобувачам ділитися та аналізувати власний професійний досвід. Обмін та аналіз прикладів кожного (у групах чи індивідуально) здобувача веде до обґрунтування нових підходів щодо вирішення проблемних ситуацій;

– кола якості – методологічний підхід призначений для підвищення якості вирішення проблем, здобувачі та викладачі влаштовують дискусії у пошуку «бізнес-істини». Лідер «кола якості» виступає як тренер, він пропонує рішення, а потім стимулює учасників до незалежного аналізу ситуації. Ця техніка використовується для зміцнення лідерських якостей та розширення можливостей здобувачів;

– коучинг – учасники програми спираються на власні навички, щоб покращити показники на певному місці роботи, або щоб підготуватися до посади, якої вони прагнуть за підтримки тренера (викладача). Коучинг особливо ефективний у прив'язці до теоретичного навчання, тому що дозволяє здобувачам адаптувати набуті знання та навички до власних робочих сценаріїв та використовувати знання для покращення продуктивності.

Вивчення європейського досвіду викладання бізнес-дисциплін свідчить про те, що серед сучасних методів навчання, застосовуються як цілком нові, так і оновлені традиційні методи викладання, авторські методики тощо, що в свою чергу, дозволить вітчизняним ЗВО виробити оптимальний підхід до впровадження європейських методик та кращих практик викладання з урахуванням власної специфіки.

Інформаційні джерела

1. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика : монографія / [Калашнікова С., Базелюк Н., Базелюк О. та ін.] ; за наук. ред. С. Калашнікової. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. – 255 с.

2. Освіта в Європі URL: <https://world-study.ua/>.

3. SDA Bocconi School of Management URL: <https://www.sdabocconi.it/it/home>.